

333

Ціна 25 центів.

210

ПЕЧЕРА ПУСТИННИКА Ананії.

овілане з середних віків.

урский замок — 2. Молодість графа
тий напад. — 4. Печера пустинника.
рміни. — 6. Замок Фельсенгайма. —
ик соколів. — 8. Освободжене віття.
сенгайм. — 10. Стріча розлучених. —
ить.

g Map. Canada 1914.

книгарні. — — Друком краєвого
авництва Едв. Унсінга в Перемишлі.

в HUNGARIA (GALICIA.)

В КРАЄВІМ ЗАКЛАДІ КАТОЛИЦКИХ ВИДАВНИЦТВ
Едвар. Унсінга в Перемишли,
дістати мож за попереднім надісланем грошей:

Байки і казки Том І.

З ілюстраціями М. Артвинської

— - Ціна 34 сот. - —

ЗМІСТ: І. Завистна мачоха. — II. Чудний перстень. — III. Ку-
пець і чародій. — IV. Три дарунки. — V. Сини рибара.

Байки і казки Том II.

З ілюстраціями М. Артвинської.

— - Ціна 34 сот. - —

ЗМІСТ: I. Смерть хрестною матерію — II. Зачарований замок. —
III. Перекинений в крука. — IV. Вернигора і Вирвидуб.
— V. Медвидь з тамтого — VI. Ялиновий домок

Всіх дорогих Читачів упрал
адресів та розповідане се
гальну Бібліотеку.

дсилане своїх
про нашу за-

2158

Л. 333
I.

ВАЛЬДЕНБУРСКИЙ ЗАМОК.

Впрегарних сторонах Чорного Лісу ¹⁾ стояв колись на однім з найвисших верхів гір, сильно укріплений замок. Замок звали Вальденбуртом, а се тому що був окружений зі всіх сторін густими та недоступними борами. Колись мешкав у тім замку граф Генрих, одинокий нащадок дуже старинного роду Жінка того графа, Герміна, з котрою недавно одружився була взірцем для иньших жінок ізза своїгарних прикмет а передовсім побожности та ввічливости. По році спільного житя уродився їм хлопець-котрому при крещеню дали імя Оттон

гір в Німеччині.

Хлопець був справдішною потїхою родичів. Мати вправляла єго в побожності, а батько при звичаював хлопця вже з малку до трудів, невигод та скромного життя. Граф не любив пирів та гучних забав, у яких любувались тодішні лицарі, він все те оминав, щоби на тім не терпів спокій домовий, у котрім так любував ся. Мав ледви кількох лицарів і з ними він жив у тїсній дружбі.

Завитала весна... яка своєю зеленою та цвітом вкрасила природу чорного Ліса. Обов родичі одушевлялись тою прегарною природою і славили Всевишнього ізза Єго чудес.

Одного разу Граф вибрав ся зі своєю любовою подругою та сином Оттоном в гори, на прогульку. Краса природи подїлала на них... Вони бачили у ній мудрість і ласки Господа... Се збудило їх до спільної молитви, ба навіть і хлопець молив ся гарно, складаючи рученята до свого Сотворителя.

Надійшло літо... Граф ішов в поле до женців а мила Герміна супровожала єго з маленьким Оттоном. Женці любили своє паньство, бо вони ніким не гордили, з кождим балакали, давали ради, а кождому хто попав в нещаєтє либо помагали.

Для родичів найбільшою потїхою був синок Оттон. Вони любувались у тім як він стояв перед ними і благав їх о заплату для бідної сільської дітвори, що збирала по поли колоски. Мати за те цілувала єго, а батько сповняв просьби любого сінка.

Нераз погідними вечерами літа, коли ціле небо ясніло від тисяч звїзд — ціла рідня Графа сїдала

на бальконі замку і оглядала велич Господа. Тоді батько навчав свого сина, вказував у чім та велич і мудрість небесного Отця.

Коли дни і ночі ставали холодніші на знак близької осени, дерева скидали свою красу, а овочі громаджено до пивниць — Граф приказав скликати ціле село на спільний бенкет. На просторім обійстю замковим заставлено столи прегарними сегорічними плодами. Усі сьвяточно убрані сіли за столи гостячись в заїмно то їдою то питєм. Між народом був сам Граф з жінкою та придумував над тим, щоби сільску дїтвору гарно забавити. Був се справді для всіх день втіхи... Коли гості встали від столів, усі засьпівали панству „Многая літа“ і подякували їм за прийнятє.

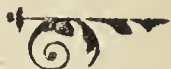
Надійшла зима... рідня Графа пробувала звичайно в замку, він-же сам звичайно виправляв ся зі своїми товаришами — лицарями на польованє. Жінка его зі синком лишались у хатї, вона пряла золоте прядево і сьпівала дитинї пісеньки.

А як батько лишав ся у хатї, тоді їдав біля них, розказував їм про дїла лицарів, а передовсім про лицарські подвиги своїх дідів та прадідів. —

Таке було життя на замку Вальденбурскім, тихе, спокійне та щасливе. Тому піддані Графа любили свого пана ізза его людяности та доброти і кождий був ему вірний, готов пожертвувати за него усе, що мав.

Але після волї Всевишнього не ма гаразду на сїм сьвітї... так для Графа і его рідні мусїв колись

завитати сум і журба, щоби провірити віру і любов до Господа.

II.

МОЛОДІСТЬ ГРАФА ГЕНРИХА.

В сусідстві посіlostий і замку Вальденбурґа, жив лицар Дитрих в своїм замку Фельзенгайм. Був се чоловік дикий і неспокійний а при тім дуже зависний. Уроїв собі, що Вальденбург повинен належати до єго посіlostий і тому нападав на посіlosti Графа Генриха, нищив їх, а людей убивав або забирав в неволю, хочаби в той спосіб пімстити тимчасом свої претенсії. Сего розбійника Генрих виганяв далеко в гори. І справді ті напади на якийсь час устали. Але не надовго, бо лицар з Фельзенгайму за той час шукав за товаришами, такими розбищачами як він сам. Одного осінного дня раненько впав до посіlostий графа з Вальденбурґа і нищив по дорозі усе, що попало єму в руки. Коли почув про се Генрих, скликав своїх людей і захочував їх до борби з напасником. „З Богом“, сказав їм, „підемо на ворога, щоби зберегти і боронити наших людей, нашого добра перед розбійником! При помочи Господа проженемо упертого лицаря з нашого добра,

на яке він так настає. Отже відваги, мої добрі люди, не перший раз їдемо на него. Нехай знає, що маємо віру і відвагу, котрою нас Господь обдарив!"

По тій промові усі піднесли свої щити і мечі до гори і постановили боронити свого пана та его рідні. Опісля пішов Граф до замку попрацвав ся зі своєю подругою та синком Оттоном, сів на коня а на даний знак сурми, отворено брами замку і рушено в похід.

Герміна через кілька днів оставала в неспокою та обавляла ся о жите мужа. Може двайцять разів денно ішла сходами до гори до кімнати, що була у вежі, звідки було видно цілу околицю. Що хвилі гляділа у вікно в сторону, з котрої мав вернути дорогий муж. Вечери пробувала з Оттоном у своїй кімнаті, а чим більше було темно і хмарно, тим більше була неспокійна о жите Генриха. Ба навіть почувши який небудь гамір на замковім подвір'ю, вставала, гадаючи, що муж вертає з походу... але дарма, він не вертав. А тепер ще більше попала в тривогу. Кожда мала хвиля здавалась їй довгою а гадки щораз страшійші.

Нараз з вежі розлаг ся голос сурми.

Се стражник побачивши з далека вертаючих, дав знак, щоби приготувитись до прийнятя.

В миттю скочила графиня до вікна, отворила его і гляділа на всі сторони. Що за радість!...

При сьвітлі місяця пізнала здалека оруже лицарів, яке блистіло то темніло. Коли лицарске військо наближилось пізнала і того, за ким тужила.

Потім обернулась до малого хлопця. „Оттоне, твій тато вертає“ — промовила і взявши малого на руки мерщій побігла сходами на діл, напроти мужа. На знак отворено брами замку, по хвилі граф обняв свою подругу, поцілував її і промовив: „Господь дав побіду!“

І серед радісних привитань та окликів лицарі ожидали дальших розказів. А граф Генрих розказував жінці про подробиці виправи, як они прогнали ворога за границю, звідки вже не так легко прийдесть ся ему нападати на замок. Опісля звернув ся граф до своїх лицарів, славив їх хоробрість і відвагу та дякував за вірність і любов для него.

А щоби винагородити їх труди, граф справив їм великий бенкет; казав принести, що мав найліпшого зі страв та напоїв. Коли всі доволі наситились, подякував їм сердечно та відпустив домів — задержав лише деяких, щоби ночию стерегли замок.

Як тільки граф відпустив лицарство та видав нові розкази, пішов до своїх кімнат разом зі жінкою, де вона ще перед тим була поробила приготування для спочинку. Граф Генрих усїв собі, а вона усьміхнувшись подала ему гафтований образ Вальденбурґу.

„Диви, мій дорогий Генриху“, промовила, „той гафт я мала тобі дати доперва в день твоїх уродив, бо я надто тїшу ся твоїм щасливим поворотом!“

Граф оглянув гафт і з великим вдоволенем сказав: „Моя дорога, ти завсїгди придумуєш над тим яку вчинити б' менї втіху!“

Довго приглядав ся тому дарункови, та вкінци сховав его. Опісля посідалисобі разом а малий Оттон тулив ся до батька. Довго розказувала на Дитриха з Фельзенгайму. „Мушу тобі“, каже Граф, „розказати з початку, длячого той чоловік від часу до часу нападає на наш замок і наші посілости. Мавши знати, Герміно, що я ту не уродив ся, але на замку Фалькенберґі, що стоїть на границі ческого королівства і там я узрів перший раз сьвітло дня. Отже послухай що тобі розкажу: Я своєї матери, не пригадаю собі зовсім, бо умерла у тім часі, коли я ще не мав двох років. Батько мій, був зайнятий безнастанними спорами та борбами, тому не міг менї дати старанного виховання. Але я потїшив ся дуже, коли его сердечний приятель з молодих лїт, лицар Леопольд з Меренфельду, осьвідчив ему, що готов мене взяти на вихованє та опіку. Було вже тоді менї около девять лїт. Отсей чесний лицар Леопольд прислав до мого батька старого, вірного слугу, котрий мав мене привезти до нової вітчизни. Тяжко було розставатись з рідним батьком, котрого я дуже любив. Але в кінци розстав ся з ним а при пращаню сказав до мене; ось ті памяtnі слова: „Роби добре і не бій ся нікого, тільки Бога, котрого май усе в серцю та люби ближнього як самого себе, прямуй до чесноти, милосердя і ніколи не мсти ся“. Потім пригорнув мене ще раз до своїх грудий і відвернув ся, щоби сльозий в очах его я не бачив.

На замку Меренфельз привняли мене з великою втіхою. Лицар Леопольд і його жінка обходились з мною мов з рідним сином, старались о моє виховання і вихованні на лицаря. Найбільшою моєю приємністю були лицарські вправи, тому і в короткім часі їздою на кони я перевисив усіх товаришів, немовше я дорівнював іншим в киданю списом та ужививю меча. Коли я мав вже дев'ятьнастий рік, оголошено у цій нашій державі цїсарські турнії ¹⁾

Лицар Леопольд взяв мене також на ті турнії, щоби я при тій спосібности спробував своєї зручності та вправи. А тішився тим дуже, бо сподївався стрїнути свого улюбленого батька. Але не довго тішився я тою гадкою, бо опісля довідався, що хорий остає в хатї.

Надїйшов ожидааний день турніїв. Зібралось на них численне лицарство, яке брало участь в борбах або тільки їм приглядалось зі своїми жінками а було там також багато інших довколичних і чужосторонних людей. Лицар Леопольд прибрав мене в оруже та сталевий панцир, на голову дав сталевий шолом з ріжними перами; припоясав меч, а в руки дав лянцу. ²⁾ Я сїв сейчас на коня приодїтого також в панцир і станув в рядах готов до борби. Кілька нагород лицарі-побідники вже забрали, але ще була одна най-

¹⁾ Лицарство громадилося та в повній збруї пописувалося своєю зручністю та силою.

²⁾ копїс.

асша, хрест з ланцюхом зі щирого золота, на ко-
рім були вириті отсі слова: „Чеснотї і хоробрости“.
краз о ту нагороду менї розходилося“ — сказав,
раф Генрих. Я помолив ся в душі Господу і на
аний знак станув до борби. Мій противник був
ордий і певний побіди тим більше, що се був чо-
овік високий і кремезний, цїлий одїний в панцир і
а карім великім кони.

Коли ми натерли на себе, почалась завзята
борба, яка досить довго тревала і не много браку-
вало, що бувби мене скинув лянцюю зі сїдла. Але
і скористав з тої сторони, де був слабший і де на-
килив ся, тоді я скинув єго сам лянцюю з коня на
пісок. На сю хвилю з усіх сторін піднялись оклики
радості. Як тільки побіджений лицар підняв ся і
здіймив шолом, пізнав я, що се молодий Стефан з
Айленбурґа, котрого замок стоїть недалеко Фалькен-
бурґа.

І ту нагороду, о яку я боров ся, принесла мені
найгарнійша дівця на маленькій пурпуровій подушці
Се ти нею була, моя найдорожша Герміно, я бачив
тебе тоді перший раз, твоя краса збудила в моїм
серцю бажанє пізнати твою душу. А лицар Стефан
з Айленбурґа не міг переболіти тої ганьби на тур-
ніях і запряг, що пімстить ся на Фалькенбурґах.
Та почав нападати на добра Фалькенберґа, та гра-
бити людей. Мій батько бачив, що се повторяєсь
частійше, хотів з ним погодитись, але він батька
відправив з глумом. Батько, щоби забезпечитись
перед ним, написав лист до лицаря Леопольда, у

котрого я учив ся на лицаря просив его о пом
Леопольд зібрав військо лицарске і посідавши до Фал
кенбергу, а при нім ішов і я. Коли лицарі наближ
лись до замку, ми побачили, що ворог розпочав
блоги замку. На знак помочи для мешканців Фал
кенбергу, ми вивисили наші червоно сині хоругви.
Коли вороги побачили незнані барви хоругов, зм
шались а опісля уставились в ряди і рушили прот
нас. Прийшло до завзятої борби, що тревала до ве
чера, але коли лицарі з Фалькенберга пізнали, щ
ми прийшли їм в поміч, відчинили браму замку
кинулись з другого боку на ворога. Разом ми по
били ворога, але в борбі поляг мій батько. А с
сталось так: Батько мій повалив старого Айленбурга,
але сам від якогось лицаря одержав смертельний
удар мечем і впав з коня. Так добру хвилю я стояв
над небіщиком батьком і плакав. Мій опікун потішав
мене і обіцявав мною далше опікуватись... Нараз
серед того наріканя та жалю, бухнув з замкової
вежи сильний поломінь і огорнув цілий замок, бо
сильний вітер тому сприяв. Кровавий блеск осві
тив ціле поле борби. Се підступний ворог, пімстив
ся і запалив замок.

О ратунку не було мови, бо полумя в миттю
огорнуло цілий замок. В такий спосіб я стратив не
тільки мого батька але також батьківщину. В тім
дни всякі надії пропали. Мій опікун потішав мене
як умів, але я цілу ніч так багато терпів як ніколи
в моім житю. Другого дня ми приготувались до по
вороту з тої нещасної землі до Меренфельз. Наперед

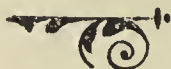
тіли поховати батька як належить, але на превелике диво не найшло его вже на тім місці, де лишили. Кілька разів перейшли поле борби, але дарма, нині ніхто не знав, що з ним сталося.

Приїхали ми до Меренфельз і ту я вже жив одиноким часом самотно, зовсім окремо. Таке було для мене літо. Одного вечера прийшов до мене мій опікун Леопольд, розвеселив мене і просив інакше заводитись на світ та не сумувати. По довшій розмові усміхнувся та й каже: „Генриху! Моїм обов'язком є заступити місце батька і щоби не було загрозою забезпечити тобі будучність; але надійшов час, щоб ти вже сам про себе дбав, для того, я купив тобі в краю швабським гарний замок, що зовесь Вальденбург. Іди отже там і упрядкуй собі его так як пристойить лицареві“.

Сердечно і зі сльозами подякував я мому опікуну та прирік затишити собі его науки і добродійства. Опісля по кількох тижнях забрав я той замок разом з добрами в посідаве. Ту прибрав нове прозвище і звався від тепер Генрих з Вальденбурга. Але мало ще иньшу ціль, іменно, щоби сусіди, а передовсім молодий Айленбург на мене не нападав. З книжки предків мене записано, яко останній нападок старинного роду Фалькенбертів.

Тепер до мого щастя нічо иньшого мені не бракувало тільки вірної і щирої подруги життя. Але гукую я найшов, тебе моя дорога Герміно, тому був найщасливіший з людей, поки справник моїх минулих терпінь в тій околиці не став мене переслідувати.

Стефан з Айленбурга втратив через спори і нападі зі своїми сусідами ціле своє майно по батьку і вкочився по сьвіті з кількома своїми людьми, вкінці осів потій сторожі Рену¹⁾, недалеко Вальденбурга. Ту збудував собі на височезній скалі над берехом Рену дім. Але що назва Айленбург не мала доброслави, назвав себе Дитрихом з Фельзенгайм. В короткім часі через розбищацкі напади набув цілої околицю і почав нас непокоїти. Він мусів довідатися, що Генрих з Вальденбурга є Генрихом з Фалькенбергу, а що мій найлїпший приятель і добродїй за той час помер, я мусів сам боротись з тим розбишником. Бог небесний помагав менї, я прогнав розбищаку, але він все від часу до часу мене ще непокоїть. Тепер стоїмо під опікою Господа, уповаймо на него, бо без Їго волї ані волос не може нам впасти з голови.

III.

ТРЕТИЙ НАПАД.

На тім скінчив граф Генрих своє оповіданє. А за той час вигас на коминї огонь, годинник, що висїв на стїні, вибив дванайцятую годину в ночі.

¹⁾ Се велика ріка в Нїмеччинї.

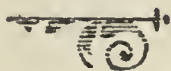
Інше графство заміряло піти на спочинок і малий
Воттон вже зложив ручки до молитви. Нараз залунав
вежі замкової проразливий голос рога, що заповів
якусь несподіванку. Був се знак сторожа.

Граф Генрих вислав післанця до него, а сей
радиханий вернув і сказав таке своєму панови: „Милий
пане, ми згивемо! Ворог зібрався знова і підійшов
незапримічений аж до заходної частини муру нашого
замку. Вузка брама стоїть вже в огни, а ворожі
мошкери бігають громадами по замковій подвір'ю“.
Граф скоренько прибрав оруже і попращався зі
своїми, відтак перехрестився та побіг на замкове
обійстя, де вже его вірна дружина вчела завзяту
борбу з ворогом. Та горстка вірних почала усту-
пати перед перевагою ворога. Олісь донерва поя-
вився сам граф, котрий кинувся завзято між во-
рогів і загірив своїх до витревалости, однак се не
помогло відперти ворога, бо ворог був о много чи-
сленніший. І заки граф Генрих добре розглянувся,
вороги его окружили, відобрали ему оруже і звя-
зали ему руки та ноги. Дитрих з Фельзенгайму
усміхався злобно, коли его люди привели звяза-
ного графа перед него, а потім так промовив до
Генриха: „Но, пане лицарю зі золотим ланцюхом,
тоді ти мене побідив, а тепер ти є в моїх руках.
Найдеш тепер мешканє на Фельзенгаймі, самітне та
темне, котре тобі відбере охоту до золотих ланцю-
хів“. Граф не відповів ані слова, але підніс очі на-
біглі сльозами до неба, а потім глянув на кімнату
свого замку, де перед хвилиною попращався з жін-

кою та дитиною. Лице его вказувало на велику біль у душі.

За той час втих брязкіт ору́жа. Горстка люди вірних графови, що не впала в борбі, побачивши що їх пан знаходить ся вже в руках ворога, зі смутком відступила від дальшої борби. Фелзенгайм перешукав цілий замок і забрав все, що було вартісне, а увязнений граф, котрого пильнувало кількох уоружених з болем серця тому приглядався як він добро рабував та забивав і забирав на віз. Охотно бувби віддав те все за одну тільки потіху, іменно, щоби міг ще побачити жінку та дитину, чи судь вони ще в безпечнім місци, Але хтож, міг ему про се дати знати? Плакав ревно, так жалісно, що радше камінь, на котрім спер ся, бувби над ним змилосердив ся — а ті, що его пильнували, висьмівались з него, аж в кінци знеможений попав в сон. По кількох годинах збудив его простацкий голос Датриха з Фельзенгайму, котрий глумлячись заповів ему новий похід. Всі посідали на коні, тільки графа вкинено на нужденний віз, який окружили уоружені їздці і цілий відділ рушив трапом в долину. Коли вже були на долині, на горі біля замку далось чути трясене, а над дахом замку вибухали густі клуби чорного диму, з вікон вежі видобулись довгі полеміни наче довгі пекольні язики. Се був проймаючий вид серед темної ночі, ще страшнішим видивав ся він самому графови котрого вороги піймали. Граф не здержавсь від сліз і накрившись плащем плакав ще голосні́ше, нарікав на

судьбу, одна тільки ще щира молитва до Всевишнього додавала йому сил та розради і сим успокоїв ся, а сон звільнив его від душевних терпів.

IV.

ПЕЧЕРА ПУСТИННИКА.

У тім самім часі жив у тихій і самотній хатині над озером Тунер, старий пустинник.

Він прибув сюди з далеких сторін, ідучи туди шукати для себе прибіжеша. Розглянувшись в тій околиці, сподобав єї собі, тому і постановив ту осісти. Старець мав вже 70 літ, а стать его вказувала на велику повагу. Черти его лица вказували на рішучість, а чоло вкрите морщинами та сріблясте волосся і борода на давала йому вигляд якогось патриярхи. За одіж носив чорний плащ, опоясаний чорним шнуром. Яким чином дістав ся сей муж в ту околицю, було загадкою, але з другої сторони є се замітне, що від того часу як він ту осів, спало на цїлу околицю правдиве благословенє. Тому старі і молоді поважали і любили его ту надзвичайно, а він кождому був готов все поспішити з помочию чи то ділами чи словом. Тому і не диво, що так скоро з'єднав собі довіре у цїлій околиці.

Сей пустинник, прозваний Ананія, побудовав собі з галузя та моху на скалі хатину і забезпечив її від бурі та дощу. Біля хатини стояла кацлиця, де проводив час на молитві; біля неї довкруги тягнув ся прегарний огородець, в котрім що року працював на своє удержанє. У стіп гори находилось жерело чистенької води, Однако добрі люди дарили его від часу до часу покріплюючым вином. В день займав ся або управою города або шів гарні з лозини кошики. При заході сонця сїдав звичайно біля хатини, сьпївав і вигривав на арфі побожні піснї, поки вечірня зоря не згасла.

Сей старець жив собі осїбно і скромно, бо для него найбільшою розкошию душі була праця і молитва і зїдти плїло благословеніє на цїлу околицю. Всеж таки старець-добряга мав журбу, яка чимраз більше ему тяжила на серцю. Іменно коли подумав собі, що вічно жити не буде, огортав его жах та тривога. Але він, праведник, самої смерти не бояв ся, тільки чого иньшого.... Его душа бажала, щоб сповнилось одно лише его бажанє і се якраз була тїнь в его праведнім житю. Коли таке бажанє собі нагадав, се сповнувало его до горячої молитви до Всевишнього, котра мала бути вислухана. Всевишний не хотїв, щоби сей праведник ішов до гробу з тою журбою. А старець знова вірив, що Господь укоїть її

Настала осїнь... що своїми овочами вкрила гори і долини Швайцарії. ¹⁾ Врожай зібрано і звезено до

¹⁾ Се край в горах Альпах, що граничить з Францією, Німеччиною, Австрією та Італією.

стоділ і павлиць. Пастухи вернули з чередами в долини. По щасливих жнивях, в дни торжества мало зібратись, на широкій долині біля хати Вартоломея, одного з найбогатших мужиків много народа, щоб подякувати Богу за врожай.

В день перед тим ціла людність тої оселі займалась пригостованнями до торжества. Біля хати пана Вартоломея росла височезна липа, прикрашена етяжками, а на її віттях попривязувано гарні яблука та грозна винограду. Коли надійшов день свята від самого ранка сходились ту в святиочних одягах молоді і старі. Довкруги заставлених столів роїлось много народа.

Приємно було бачити тільки народа, що так весело зі собою розмовляли... одні про пригоди другі тільки жартували. У иньших малювалось на лица задоволенє зі сьогорічних жнив, тому треба було подякувати Господу за щасливий рік.

Межи гістьми находилась якась убого убрана пані з невеликим хлопцем і їх припровадив сюди старець Вартоломей зі собою також. Серед зібраних повстала цїкавість, хто се та пані з дитиною але ніхто не сьмів питати про се пана Вартоломея. Доцперва цїкаві довідались про се з уст єго доньки Рожі, яка отсю паню з хлопцем случайно стрїнула попередного дня серед гір, куди вертала домів. З розмови пізнала, що се не прості люди, що о голоді та холодї блукають у тій сторонї, тому привела їх домів а добрі єї родичі попросили їх на нічдіг до себе, тай привели сюди на те сьзято. Коли

люди ще більше звернули на ню увагу, переконались, що ся чужа павї є особою доброю, не гордою, бо ходила межи люди і поздоровляла їх сердечно. А хлопець єї бавив ся з иньшими селянськими хлопцями так весело і свобідно, начеби їх вже віддавна знав. Вже всі гості були зібрані тільки ще ожидали приходу праведного старця пустинника, котрий приобіцяв на те сьвято прийти на певно тому і єго так нетерпеливо всі ожидали. В кінці побачили єго, як він сходив з гори. Тодї всі кинулись єму на зустріч і зійшлись з ним біля кладки над потоком та поздоровили не мов на умовлений знак: „Кланяєм ся тобі, праведнику!“ крякнули, підкидаючи з радости до гори капелюхи. А веселий старець глянув ласкаво на цілу громаду, яка так сердечно єго поздоровила. На даний знак донечка Вартоломея Рожа випровадила ту чужу павю з хлопцем з тої громади. Відразу по вигляді тої павї пізнав праведник пустинник що се якась нещаслива вдова по лицарю. Опісля довідав ся яким способом вона дісталась на ту долину, бо нещаслива павї розказала єму отверто про цілу подію і як Рожа привела єї сюди. Праведник взяв Рожу за руку та поблагословив єї. Коли вони так громадно з ним дійшли до липи, він пригадав всім ціль, для котрої вони ту зібрались та візвав їх, щоби помолились Господу Богу. Ніяка, сказав він на кінци, приемність не дасть ліпшого вдоволення, Єсли при вїй не згадаємо того, хто єї нам уділив, тому хвалїть і славять Ёго, подякуйте Ёму і просїть на дальше благословенія. По-

тим можете цілий день бавитись". Ще праведник не скінчив, а вже цілий зібраний нарід з дітьми приклонив коліна і засьпівав похвальну пісню, а на верхах гір супроводили тому співови трембіти, роги і флети. При кінці піснї додав праведник в молитві: „Господи, вислухай молитву Твоїх дітей і дай їм благословеніє своє!“ — Амінь, закликали зібрані і встали.

Тепер почалась на добре забава. І все те що найкрасше вродилось, стояло на столах, ягнятко добре спечене, коза приємного смаку, найкрасші яблука, грушки і виноград. А старого доброго вина було аж надто. Всі їли і попивали а потім бавились як найбільше чемою. Отець пустинник сейчас по молитві, що тільки почалась забава, присів до тої чужої панї і з нею довго балакав. Вона розказала ему про свою подорож та утечу, хотяй і се засумувало праведника, всеж таки додавав єї відваги, терпеливості та уповання на Бога, котрий не опускає своїх дітей але в нещастю переконуюєсь про їх віру..

Тимчасом разом з сільською музикою прийшла громада пастушок в білих одежах, Дівчата припровадили під лину найкрасшу прикрашену в цвїти корову. Вони перетанцювали один сільський танець потім в мяттю розійшлись. А нато мість прийшла друга громада, парібки і дівчата, в зелених та червоних строях, і принесли величезний кошик найгарнійшого винограду. Вони перетанцювали свій танець а опісля щезли на тій самій дорозі, що передтим перша громада. Потім залуцав серед височезних гір ріг мисливих, наближив ся відділ стрільців. Були се

парібки і дівчата в шаро-зелених строях. На голі того відділу один з найсильвійших молодців нїс на плечах величезного вбитого оленя. А коли і вони перетанцювали свій танець і відійшли як тамті, тоді почали збиратись гості під липею знова і посідали на своїх місцях. Та чужа панї почувши в своїм оточеннї якусь свободу, хотїла також причинитись до звеличання то сьвята. Взяла до рук свою арфу, з котрою подорожувала і при єї звуком засьпївала:

„Той, що зьвізди на небі сотворив,
І сьвятов волев править цілим сьвітом.
Утишить і неспокійнеє море,
Укоїть кожного туземнеє горе,
Молїм ся до Него, мої любі діти,
Молїм ся, бо там щастє во віки!

Коли вона сю пісоньку при звуках арфи сьпївала, панувала серед зібраних глибока тиша а пустинник сидів і одушевляв ся єї звуками. Мож було замїтити, що гадками бував він по безмірних просторах... і слїози канули зго очий. Доперва по хвилї промовив до неї і тоді гості почали знова забавлялись. Він промовив до неї так:

„Той і чоловіка в недоли потїшать, а коли вона більша, в поміч поспїшать“. — „Так є праведнику — відповіла панї себто графня Герміна з Вальденбурга — кожде слово містить ту в собі правду і то сьвяту правду. Я се відчуваю добре від вчєра, як ніколи передтим. Він буде про нас дбав, бо я в моїй журбі благаю Єго о поміч а Він, я вірю, не опустить мене. Та пісня укрїпила моє утованє на Нєго і тую

пісеньку в кождім нещастю буду співати". — „Моя пані", промовив пустинник, „та пісня, впоїла у мене нову надію. Бувало я слухав радо, коли єї хто співав, опісля і сам єї співав. Тепер она родить в моїй душі сумні спомини. але рівночасно тиху радість, що я колись буду ту пісеньку з більшою радостію співати чим давнійше. Через ваш спів, я чую до вас більше привязанє, так начеб' ви були моєю донькою. О! як ставби я щасливий, наколиб у моїм горю менї єї ще хто співав та розвеселяв". — А як булаби я щаслива, сказала панї Герміна, наколиби мене усюди прийняли так ввічливо і сердечно як у тій долині". — Чи може не маєте якоїсь ціли у вашій подорожи" — поспитав старець. — „Ах, відповіла панї, не знаю я де завтра буду, бо мушу шукати собі якогось приюту". — Се вже є, сказав старець, я про се для вас постараю ся. По сих словах встав зі стільця і пішов між селян. „Щось з ними поговорив а вони єму притакували; вони згодились для чужої панї побудувати хату і єї спомогати. Панї Герміна не могла найти слів подяки за їх добре діло, сльози плились єї з очий, ходила від одного до другого, дякувала та подавала з малим Оттоном кождому руку. В кінци промовила так: „За ваші добродійства я не в змозї вам подякувати, добрі люди, але Отець небесний се вам нагородить і я Вго буду з моїм хлопцем просити о благословенє для вас". По тих словах забава почалась на знова. Старі говорили собі, що ще вїколи не закінчили ми нашого сьвята з таким добрим ділом як сего року".

По сїм всі розійшлись домів. Другого дня почалась будова хати для панї Герміни.

V.

ТИХЕ ЖИТЄ ГЕРМІНИ.

Заки хату збудували, панї Герміна провела зі своїм сином дїлєка тижнів в домі старого Вартоломея. Коли хата була вже готова, панї спровадилась до нової хати, а сусїди і добрі люди привесли єї всякі потрібні річи, тим більше, що до зами було вже недалеко. Жінка Вартоломея, Гертруда, принесла тїй панї начинє кухонне а сам Вартоломей змайстрував стіл і кілька стільчиків та лав, а їх донька Рєжа постаралась о білизну та одїж.

Панї Герміна дякувала сердечно добрим людям за їх добре серце, а Всевишньому за благословенє. Вона скоро призвичаїлась до нового мешканя і так серед тиши та самотности жили єї днї. Любов і пошанованє, якого дізнавала від людей успокоювала єї. А по якімсь часї чулась щасливішою забуваючи на нещастя і труди, бо нашла нову вітчину. Тільки проймала єї дроз, коли пригадала собі останні днї Вальденбурга і хвилю, коли в послїднє попрощалась зі своїм мужем, незабутим Генрихом, котрий поспішив боронити замок перед ворогами,

коли почула, гамір наближаючих ворогів, що бугували по замку, утікла з малим Оттоном таємним підником повід землю і желізною брамою дісталась на чисте поле. Звідси бачила свій замок в огни, де перед тим ховалась зі синком Оттоном у каплиці і де перебула до рана. Опісля, побсюючись ворогів, помандрували у сьвіт несучи в одній руці Оттона, в другій арфу, на котрій недавно пригравала малому Оттонови. Пішла аж за Рен. в околицю гористу, в утоми та голоду сіла спочнути, а відтак пішла дальше. Милосерний Господь змилосердив ся над нею, бо як раз теді стрінула дівчину Рожу. По якімсь часі проминули ті дві горя проминули від тої хвилі коли жила між добримми людьми. Оттон виріс скоро на молодця, учив ся писати, читати, учив ся грати на арфі. А старець пустинник учив его робити кошики та клітки. Клітки були призначені на соколи, котрі ловив в горах при помочи мисливих, щоби пізнійше їх приучувати. Кошики робив на весні і вивозив на продаж враз з роботами своєї матери. Найбільше того продавав по сусідних селах і се приносило ему красний дохід.

Одного разу продав більшу скількість кошиків і заробив, очевидно, більше гроша. Хлопчина тїшав ся що тепер буде міг дати більше як звичайно своїй матери. Вертаючи весело лісом, почув серед него, у віддали кілька кроків стони і наріканя. З початку зжахнув ся але опісля занавував над собою і пішов в ту сторону звідки голос доходив. Бачить під смерекою молодого чоловіка, що мав по-

кровавлені ноги, а плачучи натирав їх якимсь листом „Що тобі, чоловіче?“ поспитав Оттон і сїв біля нього. Незнакомий жалував ся, що вже другий день нічого не їв, а вдорозї покалічив собі ноги і з болем не може далше іти. Отто виймив з кишенї останній кавалок хлїба і дав незнакомому, потім пішов пошукати листя, що долодять рани, ними старанно обвинув і завязав хусточкою ноги. Незнакомий приглядаючись близше Оттонови, подивляв его красу лица та душі, з початку думав, що се певно ангел і хотїв з вдяки поцїлувати его руку, але Оттон руку сховав і задоволив ся тим, що укоїв болї подорожного. Оттон вертає тепер пізнім вечером додмів і тягне просто до сусїдного села порожний візок, на котрім посадив нещасливого. З початку дорога була добра, але опісля Оттон мусїв відпочивати. Коли дістались до села, Оттон просив одного мужька, щоби прийняв подорожного. Оттон заплатив селянинови і скоренько відійшов, щоби той подорожний, не мав часу ему подякувати. Ідучи до хати Оттон зажурился, бо для своєї любої матери не нїс ані гроший ані хлїба. бо всьо що мав дав мужикови за вічліг нещасливого.

Коли Оттон прийшов до хати та розказав матери, що стало ся з грїшми, вона владувалась, що синок зробив таке добре діло і сказала: „Оттоне, ти не міг менї лїпшої втіхи вчинити, хотїй принїс бись тисяч талярів до хати, як тоту, що дав бідакови тих кілька крейцарів, які заробив; Господь буде тебе благословити і нагородить твоє добре

ю". Почувши се сусіди, не могли надивуватись о доброті і так між собою говорили: „Сему хлоп-ви буде колись добре вестись, бо Господь ему се добре діло нагородить“.

Так минали літо і осінь... чужа панї учила звчата господарства, шитя, взагалї все, що могло колись принести користь. За се усі єї цоважали любили а найбільше родина Вартоломея у котрих айшла перше приміщенє. Від часу до часу право-ний старець пустинник відвідував чужу паню, отїшав єї і учив уповати на Бога.

VI.

ЗАМОК ФЕЛЬСЕНГАЙМА.

У тім часі, коли Гермїна і малий Огтон спокійно проживали, граф з Вальденбурга сидів в під-земній темній тюрмі на Фельзенгаймі, до котрої вки-нув єго лицар Дитрих. Їго в'язниця була на третім поверсі під землею і до неї не доходив вїдин со-вїшний луг, тільки якоюсь шпорою через грубезний замковий мур продиравсь мутний блеск денного сьвітла. Блїдий, змарвїлий, скований в желїзні кай-дани, о сухім хлїбі та водї лежав він під вогким склепінєм, майже не подібний до себе. Немилий сопух

гнилою воздуха давив его, однак він терпеливо спокійно зносив своє горе. „Ах“, вздыхав він нер- серед сліз, чим є ті терпіння в порівнянню з утратою своєї жінки і сина? О, як легший був би мій тягар, коли б я знав, чи живуть ще мої дорогі, чи здорові вони. Хтож у тій тяжкій хвилі може мене потішити, як не Ти, милосерний Боже! Ти завжди помагаєш мені в горю, Ти и тепер вкоротиш мої терпіння, бо я уповаю на Твою поміч! Слава Тобі за се, Господи!“ Довго, цілими годинами нераз молив ся він так бо молитва утешувала его та потішала. За любови глядіз він цілими годинами в образ, з видом Вальденбурга, який гафтувала Теодора й дарувала йому свої почі, коли вернув із війни. Се образ і золотий ланцюх, памятку лицарських змагань, носив сховані у фалдах одежи. Лише коли чув, що не слідить его око дозорця, витягав ті свої дорогоцінності та оглядав їх при слабім блеску денного світла. Тоді в душі его будили ся милі спомини минулих гарних днів, виринали образи дорогих страчених осіб, а з очей плили сльози невисказаної туги. Чим раз більше огортала его жадаба свобода. Тужно глядів він за вільними птицами, що перелітали попри его шпару, та завидував їм крилець...

Так минуло два літа. Тоді Бог змілосердив ся над вязнем і зіслав ему потіху в его горю. Лицар Дятрих мав дуже чесну жінку, іменем Матильду, котра одначе не могла свого сурового чоловіка справити на ліпшу дорогу. Була у них дуже мила й гарна донечка, Анішка. Раз довідались обі женьщани від

икового сторожа, що в страшних замкових тюр-
х, поміж іншими нещасними в'язнями є також Граф
врих з Вальденбурга. Нераз хотіли вже они про-
ти Дітриха о ласку над нещасним графом, однак
е бояли ся его гніву. Аж раз Дітрих виїхав на
вний час з замку. Тоді Матильді з трудом удало
намовити замкового сторожа, що позволив їй у-
йти до в'язниці, однак під услов'ям, що вини і від-
чальність за се поносити буде она сама. Дуже зди-
ував ся граф, коли нечаяно побачив її з донечкою
своїй в'язничій келії. З материньским співчутєм
отішала его Матильда і просила, щоби розповів їй
ро свої терпіння. Граф розказав їм свої пригоди так
ірно, що обі жінщини плакали над его судбною.
Підчас оповідання стояв сторож в'язниці коло дверей,
на лиці его також слідне було зворушенє. Тоді
Матильда, глянувши по келії, сказала до него :
, Чи ж се мешканє для графа з Вальденбурга? Гляди,
цоб' було інакше. Завтра пришли тут свою жінку,
цоби допомогла нам зробити з сеї темної келії гарну
світлицю. Опісля відходячи, сказала на прощанє:
„Зносїть терпеливо свою долю та надійте ся на Го-
спода. Може Провідїне зішле вам в невдовзі хвилю,
коли вернеть ся ваша свобода та відзискаєте своє
добро. Молїть ся лише до Всемогучого Господа.

В невдовзі сумна в'язниця Графа перемінилась
у приємне мешканє. Місто желїзної крати вибили
в мурі широке вікно, куди доходило у келїю ясне
світло сонця. З рук і ніг в'язня щезли желїзні кай-
дани, під стїною стояв стіл і лава. Граф одержував

тепер ліпшу їду та вино. Потайки казала Матильда зробити для вего нову лицарську одіж, а Агніш два рази на тиждень мила підлогу вязниці та застлювала її килимами. Замковий сторож глядів ли на се кивав головою і говорив, що горе буде всім, як коли Дитрих схоче заглянути до келії Графа. Одначе Матильда успокоювала его тим, що нечиста совість не пустить її мужа до вязниці нещасного Графа, а еслиб конечно наважив видіти вязня, то він приведе ему его до иншого отвору в мурі.

VII.

МОЛОДИЙ ТОРГОВЩИК СОКОЛІВ.

От так то лагідна рука любови ближнього принесла Графови пільгу в недоли, зменшила его терпіня. Однак в недовзі мала прийти ся хвиля, в котрій Провідіє постановило положити край его страданю і терпіням.

Одного вечера у перших днях весни звістив сторож замку Дитрихови з Фельзенгайм, що якийсь молодий торговщик соколів чекає в брамі замку на позволене показати лицареві свої соколи. Дитрих сидів як раз за столом при чарці та з охотою велів прикликати кушця, щоб оглянути его товар. По хвили до сьвітлиці увійшов стрункий, гарний молодець

станув коло дверей. На нїм був ясно зелений кафтан з широкими на плечі закинутими рукавами, який гарно відбивав від скіряних штанів. В руці тримав гарну шапочку, з чудово-гарними зеленими пераками. Буйні, довгі кучері оточували його голову і вискакували аж на плечі. Під пахою тримав бандуру. Лиш скорше, купче“, гукнув Дитрих, „чи боїшся світла з твоїми соколами? Если так, то я вам поможу; мої підземні півниці є темніші ніж ніч; так тебе вкину і так довго тримати буду аж осліпнеш! Що, що, пане лицарю“, сьміло відповів молодий купець з усміхом, „я заложусь з Вами, що в цілім Вашім замку не маєте в'язниці для чесних людей, до яких і я належу“.

„Сеж противилоб' ся лицарській честі і гадаю, що по такім несправедливім ділі иї години не могли-бисьте спати спокійно“.

„Мовчи! нахмурившись, крикнув Дитрих. Щойно тепер прийшла йому на гадку келія, в котрій сидів невинно ув'язнений граф з Вальденбурга. А Матильда і Агнітка, що тоді присутні були в кімнаті, глянули на себе і тишком плакали. Коли купець заперімітив, що лицар в злім гуморі, старався його успокоїти. Він отворив клітку та показав лицареві свої величаві соколи.

Дитрих оком знатока оглядав птахи і довго не міг вибрати поміж всіма однакове гарними. В кінці вибрав і сказав до молодця: „Завтра випробую сего сокола на ловах. Если правдиві твої захвалювання, то одержиш добру заплату, если ні, то скажу

замкнути тебе з твоїми соколами до клітки викуто в скалі. Нині можеш через ніч полишитись у замку сторож прилагодить тобі нічліг". Се сказав і кинувся на ліжко начеб' хотів спати. Ідучи з кунцем сходив ми на діл спитав дозорець купця: „Як же подобаєся Вам наш пан лицар?"

„Ну" відповів сей, „если ваш лицар так обходить ся з чужими людьми, то щож дперва він робить зі своїми в'язнями?" — „Тих бачить він рідко коли", відповів сторож, тому, що совість грізе его на вид невинно терпячих. Він поручив мені надзір над в'язнями, одначе у мене дуже м'яке серце тому я не бороню нашій милосерній пані нести пільгу в'язням. Не раз говорила мені та шляхотна пані зі слезами в очах: „О, колиб хоч раз могли ми інакше зробити". Тоді я завсїгда відповідав: „Будьте лише терпеливі, добра пані! Прийде пора і рада знайдесть ся. Я певний, що ще прилине такий сокіл, який загляне в ті мури". „Чи багато у вас тут в'язнів?" спитав купець, в котрим читач вже певно пізнав Оттона. „Ой багато" — відповів сторож, „возьміть третину днів переступного року, а будете мати їх число. Як же-ж довго ще будуть ті нещасні стогнати в тій страшній тюрмі? — спитав Оттон. „Доки смерть не визволить їх — відповів сторож. „Дитрих боїть ся пімсти ув'язнених, наколиб випустив їх на волю. Оден граф сидить ту вже девятий рік у тій в'язниці і лише надія в Бога та потїха обох пань так довго его удержала". — „Мій пане, скажіть, як зве ся сей граф? — спитав Отто дро-

сачим голосом: „На що Вам се знати? — відповів сторож, — Ви і так не визволите єго. Впрочім я нікому не радивбим пробувати визволяти в'язнів, бо Дитрих-се дуже мстивий лицар; жите людске не має у него найменшої вартости“. Серед розмови наближались оба до кїмнати коло брами. Тут сторож постріпившись з гостем вином, розбалакав ся і сказав все, що лиш Оттон хотїв знати. Від него довідався Оттон, що іграфом, котрий в мурах замкової в'язниці жде на освободжене єсть єго рідний батько. Пізно вже було, коли всі поклали ся на супочинок. Оттон, заки уложивсь до сну, в горячій молитві просив Всемогучого о ласку і силу до наміреного діла та поручив ся Єго опідї.

VIII.

ОСВОБОДЖЕНЕ ВІТЦЯ.

Коли ранком слїдуючого дня лицар Дитрих готовив ся зі своєю дружиною на лови, Оттон подав єму в брамі домку свого сокола. Серед звуків ловецьких рогів відїхала хоробра дружина, а Оттон довго дивив ся за лицарем, котрий їхав на пишнім кони і сказав зітхаючи: „Ти тиране, на свободї та на води, а мій батько через тебе у тюрмі!“

Із сумної задуми збудив его голос сторожа, котрий кликав его на сніданє.

По сніданю відвідував сторож ціле передполюдне вязнів, а Оттон бавив ся з его дітьми, гра на своїй бандурі або роздумував над важними справами. Сумні гадки відібрали ему охоту до їди при обідї. Опісля усїв в кутику та бавив ся соколом. Він був сам, бо жінка сторожа пішла у сусіднє село, а сторож, як звичайно, лїг спати.

Коли Оттон сидїв так в глибокій задумі і заєдно молив ся о поміч до Господа, встав сторож зі сну, а гадаючи, що его гість спить, пішов до корчми, що стояла недалеко в лісі. Тодї Оттон впав на колїна та молив ся горячо:

„Боже милосерний, позволь менї використати сю добру нагоду та благослови мовмунамірови“.

Опісля встав, посадив собі сокола на праве рамя і пішов в слід за сторожем замку.

Довкруги замку вела вузка, поросла буряном стежка між двома високими мурами. На закруті сей стежки видвіли в мурі малі желїзні двері. Там задержав ся сторож замку, отворив ключем двері та вийшов через них. В слід за ним пішов і Отто та по хвилї тими самими дверми вийшов поза мури. На каменистїм горбку шуміли столїтні дуби й смереки, а долом плиз величавий Рен. Молодець глянув тодї до гори на півнішну сторону замку та побачив викуте в скелї віконце замкової тюрми. „Гей“, зітхнув він, „в одній з тих страшних нор сидить увязнений мій батько.“

Із туги та болю рветь ся мов серце, що так близько тебе єсьм, дорогий отче, я не могу тебе освободити, тай нема кому помочи менї у тїм“.

І коли так говорив до себе, почув нечаяно за робою голос, що кликав на него :

„Гей, чоловіче! уважайте, щоби Вас не запри- мітив хто з замку. За таке огляданє тюрми могли- бисьєте легко житєм заплатити.

Настрашений Оттон глянув поза себе, та побачив рубача, котрий сидїв на кріслатім пни стя- того дуба і зі своїм синком їв обід.

„Радше ходїть до мене“ — говорив дальше рубач — та спічнїть хвилину. Я гадаю, що кусень хлїба, яким охочо поділю ся з вами, лїпше смакує, чим найлїпша печеня на замку Дитриха.“

„Ах“, відповів Отто, прямуючи до него, „менї нїгде не смакує гаразд, хочбим не знати де був“.

„О, то жаль менї Вас“, відповів тамтой“. Я хоч бїдак, однак вдоволений зі своєї судьби, а ся моя проста пожива, на котру заробляю в потї чола, о много менї милїйша, чим найвибагливійші страви лицаря Дитриха. Вірте менї, що здоровле і чиста совість є окрасою мого життя“.

По тих словах глянув рубач на молодця та сказав здивований: „Когож я бачу! Здаєть ся менї, що знаю Вас, а може я помиляюсь! Однак нї, се справдї Ви!“

Отто налякав ся тепер ще більше, бо гадав що зраджений. Одначе Рупрехт — бо так знав ся

рубач — пізнав у нїм свого давного добродїя. Було се той самий молодець, котрий утомленого та пораненого рубача знайшов у лїсї та поміч єму в тяжкїм положеню. І Оттон, пізнавши рубача, утішив ся сею несподіваною стрічою, та просив Рупрехта, щоби сей розповів єму далше своє жите та пригоди

Тодї Рупрехт став оповідати: „Через два дні пробував я ще в хатї сего мужика, до котрого віддалисьте мене; опісля пішов я далше, щоби у якого пана пошукати служби. По довгїй мандрівцї прийшов я в кінци в ті сторони. День тодї був горячий, а спрага і голод доскулювали мене. Там під лїсом зайшов я у хату, котра тепер належить до мене, та просив о воду і кусень хлїба. Старенький та добрий чоловік, іменем Куно, радо сповнив мою просьбу. Ми розбалакали ся... і я розказав єму про свою лиху долю. Моя щирість подобала ся старому так, що він взяв мене до себе, а що сам вже був немічний, то постарав ся у доброї панї на замку, що мене на его місце приняла за побережника. Опісля дав менї свою працьовиту і чесну дочку Теклю за жінку. Бог забрав уже старенького Куна до себе, а нас поблагословив синком, Юрцьом, з котрим щасливо до нинї разом живемо. Тай нічо більше не бажав я собі в житю як лиш щоби ще раз побачити мого добродїя і подякувати єму за его милосерне дїло.

А тепер, який я щасливий, що сповнили ся мої бажання, бо лиш Вам маю завдячити теперішнє мое

дасте і вдоволене. Однак скажіть же тепер, що пришло Вас в сі сторони?

Оттон не затаїв причини свого прибуття перед чесним Рупрехтом. Він розповів йому як з літами росла у него туга за втраченим батьком, як вкінці поглибив на Божу опіку свою матір у швайцарській долині, а сам пішов у широкий світ шукати батька. Перебраний за кунця пішов від замку до замку, чи не натрафить де на місце побуту свого батька. Дармо відвідав уже не один замок, одначе якесь глибоке прочуте шептало йому, що батько його стогне у тюрмі на замку Фельзенгайм. Підчас сеї розмови малий Юрцьо цікаво приглядався соколови і тїшився кожним його рухом.

„Подобаєся тобі та птиця?“ спитав Оттон та посадив сокола на пальці. „Зажди, він сейчас полетить і принесе тобі з тих дїр у скелї воробця“. По тих словах пустив сокола, котрий послухав схопився високо у воздух. По хвилі сокіл спостеріг воробця і стрілою помчав за ним. З голосним скягленем укритися воробець у діру викуту в скелї. Одначе сокіл влетів також за ним у діру і довго не було його видко. В кінці вилетів з діри і на знак Оттона прилетів назад. В дзюбі нїс щось подібне з далека на воробця. Одначе коли сокіл усїв на рамя Оттонови, побачив, що сокіл тримав у дзюбі знаний йому гафтований образ із видом Вальденбурґа, котрий вишила Теодора і дарувала своєму мужови на імянини.

Отгон вїїшив ся дуже, укляк та дякував Богу що через сокола вказав ему місце тюрми его вітця.

Також Рупрехт сердечно зрадїв тим відкритєм і оба вони почали роздумувати над тим, як би вивратувати Ірафа.

Нараз Рупрехт скликнув весело: „Ага, вже знаю!“

„Як?“ спитав поквацино Отгон.

Однак Рупрехт вже був при березї. Мерщїй відв'язав човно, що недалеко колисало ся на філях Рену та в жить вертав на нїм.

Доперва тепер зрозумїв Отгон намір Рупрехта. Повний утіхи обняв его; опісля виняв з кишенї ку-сень пергамінового паперу та написав:

„Тут на долині над берегом Рену стоїть чоло-вік, післаний від Бога, що вибавить Вас із неволї. Коли на замковій всжі вибе десята година в ночі, возьміть сю ливу, ув'яжіть сильно в горі, спустїть ся по нїй на діл і будете свободні. А на знак, що Ви є граф з Вальденбурга, зависьте на шиї сокола золотий ланцюх, котрий Ви одержали в турнїях; він дістане ся у добрі та безпечні руки“.

Сю картку прив'язав він соколови до правої ноги, до шиї прив'язав ему ливу та пустив его в гору. Послушна птиця полетїла тою самою дорогою та по хвили сховала ся у тїй самій дірі. Тим-часом Отгон стояв під високим дубом і тихо молив ся. За кілька хвиль вернув сокіл до свого пана. На его шиї місто шнура висїв золотий ланцюх.

Оттон зняв єго та горячо притулив до своїх ст. Опісля сказав до Рупрехта: „З тим знаком іду ейчас на цісарський двір, Ваш синок покаже мені найближшу дорогу через ліс. Знаю, що охочо вчините се для мене за сю услугу, за котру давно вже хотілись те віддячитись мені.

Мило усьміхаючись, подав Рупрехт Оттонові руку на знак згоди та горячо вцїснював єго про свою вірність. Потім побіг ще з синком до хати, щоби свою любу жінку успокоїти та повідомити про свою неprisутність.

Тимчасом. Оттон укритий в корчах, приготавляв човно до скорого від'їзду. Вже смеркло ся, коли вернув Рупрехт з синком, несучи клуном з поживою на дорогу. Тихо пішли всі три під замковий мур та чекали на означений час. Віком видав ся їм сей час, одначе Оттон чекав терпеливо. „Бог з нами — говорив він, Він нас не опустить“. По хвили побачили, як з гори спустила ся до землі ливна. При блідім сьвітлі місяця маячила в горі людська стать, яка привязувала ливну, опісля поволи спускала ся по ній на діл. Коли граф станув ногами на вільній землі, упав на вколїшки і закликав:

„Дякую Тобі, Всемогучий Боже!“ Ледви Граф сказав сі слова, і заки міг звернути ся до своїх Спасителїв, як недалеко почули ся людські голоси та відгомін кроків. Оттон не мав навіть часу дати ся пізнати батькови. Лише скоро сказав єму: „Господи! хтось нас зрадив, пропали ми! Втікайте за Рен а відтак до Швайцарії. Питайте про печеру

старця пустинника над озером і там вижидайте мене." При тім зі всіх сил тягнув за собою Ірафа на долину. Рупрехт вже відв'язав човно, коли вони надбігли. „Бог знами промовив Оттон. Коли човно відбило від берега він укритив ся з хлопцем у високих корчах та здержав віддих, щоби вго не відкрили.

ІХ.

НАЇЗД НА ФЕЛЬЗЕНГАЙМ.

Около півночи, коли довкруги замку царяла мертва тишина, збудив Оттон Юрія, котрий тимчасом уснув. Борзо йшли вони стежками здовж Рену, які тягнулись через гори і долини та перед самим сходом сонця прийшли на чудово гарну долину.

Серед сеї долини пишав ся розлогий бук, побіч котрого тихо журчав малий, чистенький потік, який випливав з близької скелі. Тут відпочали оба подорожні, покріпились їдою та сьвіжою водою — ошіся сердечно розпрощались. Юрій вернув до рідної хати, а Оттон з соколом на рамени пішов відважно з надією на поміч Божу дальше дорогою, що вела до цїсарської столиці. По дорозі думав лише о своїх родичах та про сю радісну хвилю, коли

обачать їх. В кінци побачив велику старинну столицю, з величавими вожами та палатами в котрих мешкав цїсар. Одначе донерва тепер згадав на се як трудно прийде ся ему незнакомому знайти віру людей, щоби дістати ся до цїсаря:

І дійсно не пустили его до цїсаря, хоч як просив о приступ. У горю своїм звертав ся у щирій молитві до Бога та просив Его, щоби поміг ему дістати ся до цїсаря і прихильно настроїв его серце, Теж на третій день свого побуту сповнили ся его мольби.

В ранці того дня проходжував ся Оттон по цїсарських огородах, щоби розігнати сумні гадки. Побіч него перейшла цїсарева, котрої він не знав, з кількома двірськими дамами. Панї підійшли до керниці з водограєм, котрий витрискував зі штучно збудованої скелї, покритої чудними кущами цвїтів. Она поздіймали рукавички та рвали цвїти. Оттон приглядав ся їм з далека, аж відійшли. Задуманий пішов він тою самою дорогою та дійшов до керниці. В ту мить злетїв з его рамени сокіл на землю, підніс дзюбом із землі щось, що сияло мов краплї роси і знов сїв на рамя свого пана. Оттон погладив его і птах пустив у его руку перстень з дорогоцінними брилянтами.

Оттон счудовав ся сим, однак сейчас догадав ся, що одна з тих пань згубила перстень при здійснаню рукавички. Чимскорше побіг за ними, шукав по всіх стежках огороду, одначе пань вже в огородї не було. Коля однак вийшов на найблизшу

вулицю, почув як цісарський герольд вкликував, що если хто такий і такий перстень знайшов, нехай занесе его цісаревій, котра его згубила. За се одержить щедрю нагороду.

Оттон утішив ся незмірної з глибини душі дякував Богу за се.

„Господи! — говорив він зворушений — Ти вибрав ту птицю, щоби она виратувала мого вітця з вязниці, і тепер знова птиця торує мені дорогу до цісаря, щоби доповнила ся радість моя.“

Цісар і цісарева ласкаво прийняли Оттона. Коли з найбільшим поважанем подавав сей гарний молодець цісаревій знайдений дорогоцінний перстень, подобав ся їм дуже. Цісар велів єму просити у себе якої ласки. Тоді Оттон укліяк, положив руку на груди і просив, щоби вільно єму було оповісти одну коротку подію.

Цісар позволив, а молодець став серед комнати та став оповідати звінким голосом:

„В одній гарній долині жив собі пастир зі спокійним стадом овець. Коли они пасли ся, сїдав коло них і їв свій хліб, а коли пили, то і він пив з того самого жерела. Дуже любив він своє стадо і хоронив перед небезпекою. Про се почув его ворог у далеких сторонах. Дика зависть та злоба заволоїла его серцем: пішов у ліс і зібрав собі стадо вовків. З тим стадом напав на гарну долину, вибив вівці, а луги взяв собі. Спокійного пастуха взяв зі собою далеко за гори й долини та довгі літа укри-

ав у темній вязниці, з котрої недавно визволив
го син, котрий через той час виріс на свободі на
молодця. І хоч тепер отець его є вільний, зате его
стадо та посїлости є ще в руках неприятеля“. На
їм замовк Оттон.

Цїсар сьміючись спитав: „Що значить, сину,
се оповідане?“ Тодї в очах Оттона блиснули слези.
Він підійшов до пурпурового трону цїсаря та гово-
рив дальше дрожачим зі зворушеня голосом:

„Муж зі спокійним стадом — се мій батько,
Граф Генрих з Вальденбурґу, син Графа Рудольфа
з Фалькенбурґа, той самий, котрий оноді здобув
першу нагороду на цїсарских турніях. У доказ, що
говорю правду, приношу сей ланцюх з іменем
цїсаря.

Муж з вовками — се лицар Дитрих з Фель-
зенгайму, званий давнїйше Стефаном з Айленбурґу,
сей сам, котрий був противником мого батька на
турніях.“ Тепер оповїв Оттон свої пригоди і жите
свого батька. Почав від цїсарских турніїв і скінчив
на увільненю свого вітця з вязниці. Се оповіданє
зворушило серця всіх присутних.

Коли скінчив се оповіданє, просив на колїнах
цїсаря о ласку і поміч для привернення своему бать-
кови належних прав. Одначе цїсар не дав ему
скінчити. Він приступив до молодця, підвів его
і сказав ласкаво:

„Усе буде гаразд, чесний молодче! Жалую ли-
ше, що доперва тепер довідую ся про довголітні

терпіня твого вітця. Одначе через зміну назвища забула ся та сумна подія. Як менї Бог милий, мусить бути справедливість! Дам тобі своїх воїнів і цісарську повновласть, що маєш право з твоїм ворогом так поступити як на се заслужив. Відбери йому свої добра, а єго посїлости стільки, кілько треба до відшкодованя вашых терпінь. Виставлю вам також шляхоцкій дилєм, котрий впровадить вас в посїданє Фалькенберґу та на все забезпечить вам мою цісарську опіку і ласку.“

Всі присутні дворяни радували ся сею подією, а цісарева також була вдоволена і щаслива тим, що через згубу перстень була она орудєм в руках Бога при тїм щасливім відкритю.

Другого дня раненько стояв вже Оттон у пишній зброї на чолї хороброї дружини, котру дав єму цісар. З сею дружиною пішов на Фельзенгайм і серед темної ночі несподівано ударив на замок, так що ніхто в замку ані не прочував сего. Він увійшов через сю укриту фіртку, куда сторож замку виходив до коршми в лісі. Так неостережено зайшов він аж на замкове подвірє, де в мить розіграв перестрашених людей Дитриха. Коли Дитрих почув наближаючого ся ворога, зірвав ся мов скажений та з розпучкою кинув ся з мечем на Оттона, котрий перший дістав ся до него через виломані двері. Одначе заки міг Дитрих досягнути противника мечем, кинулось на него чотирох жовнірів з цісарского відділу, відобрали єму меч та закували

тяжкі кайдани. Коли Дитрих похмурно глянув на Оттона, сказав він:

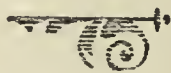
„Чи не пізнаєте мене Дитриху? Я єсьм тим молодцем з гарним соколом, називаю ся Оттон і єсьм сином Ірафа з Вальденбургіу, котрого через тільки дїг держалисьте у тюрмі, а котрий з Божою помічю вже освободжений з сеї вязниці.“

Тепер почав Дитрих у своїх кайданах божевільно кричати і проклинати.

Оттон казав єго запровадити до вязниці, а сам пішов до жінки лицаря та єго дочки, щоби їх успокоїти. Він сказав їм хто він є та зворушений розповів їм, як виратував свого батька. Опісля відкрив їм також свій намір, що лицаря Дитриха замкне у звалищах якого гірського замку на так довго, доки сей не поправить ся та не стане жалувати своїх провин. Обі жінщини плакали гірко, одначе потїшали ся гадкою, що тим способом душа Дитриха зверне ся на праведну і чесну дорогу. Потім віднайшов Оттон замкового сторожа. Сей тоді вернув із корчми і не міг знайти молодого купця, шукав єго зі своїми людьми. Пустили ся єго шукати по лісі, у той час як Отто виправляв човном свого батька. Коли опісля сторож побачив лянву, яка висїла з вязниці Ірафа, сейчас догадав ся, що стало ся. Коли слідуючого дня лицар Дитрих спитав про молодого купця, щоб' єму заплатити за сокола, котрий принав єму до вподоби, збрехав сторож що купець унав ся вином та лежать в єго комнатї. Він

порадив відтак лицареві, щоби сей не платив купцєви за сокола, лиш без гроший прогнав з замку що лицар і зробив. Утеча графа з вязниці лишилася отже поки-що тайного, доки не з'явив ся Оттон як місняк тому, що лицар ніколи не відвідував своїх вязнів. Дрожачи зі страху станув тепер сторож перед мнимим купцем соколів.

Оттон зажадав своєї арфи, котру був полишив у него, а за кару нагнав єго зі служби, котру хотів дати Рупрехтови. Одначе прирік заопікуватися єго дітьми та жінкою. Відвідав також і Рупрехта, котрий сердечно тїшив ся. Опісля випустив усіх невинних вязнів на волю і третого дня виїхав зі замку, щоби спішити там, де кликала єго туга — до любої Швайцарії, в обійми з собою полученных родячів.

Х.

СТРІЧА РОЗЛУЧЕНИХ.

Сонце ховало вже свої лучі за високі верхи швайцарських гір. Вузкою, гірською стежкою ішов якийсь подорожний у довгій, чорній одежі, оперезаний білим поясом, з палицею в руці.

Він прямував до печери пустинника Ананії. Була може десята година, як подорожний наблизився до печери з котрої у вечірню тишину лунав голос піснї:

Сей, що над нами править зорями,
Неспокій моря що утишає —
І все, що в морях і над водами,
В своїй ласкавій опіці має —
Він і нас бідних в недоли не лишить,
Слези обітре і в горю потїшить.

„Що се?“ прошепотїв зворушений подорожний. „Так любо стало менї на серци, наче вернули ся ті щасливі дни мого дитинства, коли я сїдав коло мого батька і слухав, як він сьпївав ту саму пісню.“ По хвили на порозї печери появил ся Ананія. Коли побачив подорожного, привитав его ввічливо, а опісля став лагодити для него вечерю. „Тепер спічнїть та покріпїть ся, а опісля розкажете менї, що привело Вас сюда до мене.“

Повечерявши, став розказувати подорожний:

„Хоч на менї тепер одїж паломника, проте однак я є лицар, граф Генрих з Вальденбурга. Колись мав я величавий замок у надреньских сторонах, що славний був далеко на всю околицю.“

В тїй хвили лице отця пустинника поблїдло; сейчас прошибла его гадка, чи сей гість не є мужем сеї чужої панї з долини. Граф не спостеріг одначе сеї зміни на лиці пустиножителя і оповїдав далше, отираючи не раз слези зворушення. А коли

в своїм оповіданню дійшов до хвилі свого висвободження з в'язниці, сказав що чоловік, котрий его вивів на волю, велів ему відшукати печеру побожного пустиножителя Ананія.

„О, моя дорога Герміна“ закінчив своє оповідане, „як щасливим бувби я, колибим в кінці тепер міг ще тебе побачити.“ Ананія потішав его, відтак приготував для гостя ліжко, і сам лїг також до сну.

Другого дня досвіта встав Ананія, убрав ся, взяв зі собою виготований вид Вальденбурґа, котрий вчора показав ему граф Генрих і пішов у долину. Гостеві велів чекати на свій поворот. Там у тихій швайцарській долині радували ся усі мешканці. Їх добра паві Герміна, котра по відході свого сина Оттона сильно занедужала, вернула вже до здоров'я. Коли перший раз по недужі усіла перед хатою на веснянім сонці, приходили до неї всі мешканці долини та тїшили ся її подужанєм. Весело йшов до її хати отець Ананія, щасливий, що може їй принести веселу вістку. Застав її одначе засмучену довгою неприсутністю сина. А прецінь обіцяв їй, що верне з весною. Тепер вже конвалїї цзили, а Оттон ще не вернув.

Старець потішав її, а відтак сказав:

„Хоч не знаю певно, де є Ваш син, одначе знаю дещо про Вашого мужа.“ Сказавши се, виняв з під плаща гафтований вид Вальденбурґа та подав его графинї, говорячи: „Якийсь подорожний, котрий

в моїй печері, привіс мені сей образ і хоче поговорити з вами про справу, яка Вас дуже втішить.”

Отець Ананія постановив сьогодні більше нічого не говорити графині, бо вже ся перша вість сильно ворушила що йно виздоровілу графиню. Просив єї ще, щоби завтра вечером прийшла зі своїм старим слугою до его печери, де буде єї очікувати зі своїм гостем. Ранком слідуєчого дня найгарніші квіти красили печеру, огородець та капицю поможного старця, та наповняли милим запахом весь сей простір, повний Божої благодати. На желанє пустиножителя убрав ся граф з Вальденбурґа в лицарську одєжу. Граф дивував ся тим усім приготуванням, в кінци спитав, для кого вони є призначені.

Тоді сказав отець Ананія: „Не буду Вам укривати, длячого я се зробив. Заки сонце зайде за гори, будете съєяткувати велике торжество, котре положить конець вашому смуткови: Провідїне верне вам вашу жену.”

Граф дрожав зі зворушеня та великої радости. Він ледви вірив своєму щастю та безнастанно поглядав на стежку, котрою як єму говорив Ананія, мала приїти Герміна. Тимчасом Графиня йшла до печери на крилах надії. Коли станула на горі, пізнав єї граф сейчас та поспішив напроти неї.

„Мій Гевриху!“ закликала она — „моя Герміна!“ говорив і він до сліз зворушений. І по так довгій, тяжкій розлуці, серед рясних сліз радости, пригорнули ся до себе в горячих обіймах. По хвилі

спитав граф про свого сина Оттона і тепер з оповідаюю своєї жени пізнав, що свій ратунок завдячує своєму синові.

Ще вони стояли на горі, як стежкою виїхали на гору дружина гарних молодих лицарів — був сеньйор Оттон з цісарським відділом. За хвилю був він вже в обняттях урадованих родичів. Він розповів їм усі свої пригоди, котрих родичі слухали з подивом і співчутем. А коли почав говорити про свою гостиницу на цісарському дворі, приблизився також і Ананія, та цікаво й уважно слухав.

При кінці свого оповідання виняв Оттон з свого плаща свою пергаментову грамоту, а даючи її графові, сказав: „Тут, мій тату, посилає Вам цісар лист, котрий надає Вам знов на власність Ваші посілости і від тепер маєте називати ся графом Генрихом з Фалькенбургу.“

Ледви сказав ті останні слова, коли старенький Ананія, блідий мов стіна упав на коліна та закликав.

„Всемогучий Боже! Генриху! мій Генриху! сину мій! ходи тут до мене; я вмираю з радости! Глянь се я твій отець! я єсьм Граф Фридрих з Фалькенбургу!“

Нема слів, щоб описати сю зворушаючу картину по тім потрібним пізнанню ся. Коли отець Ананія збудив ся з омліня і зі слезами глибокої вдячності дякував Господу за так несподіване щастя, усіли всі на м'якій траві, а інші посідали коло них. Ананія на доказ своєї радости показав своїм дітям

родинний герб Фалькенбертів, котрий завсїгда носив коло себе. Опісля розказав їм, як він у боротьбі з замком Фалькенберг не був ранений смертельно, лише лежав без пам'яті легко ранений в грудь во-вожким ратигцем як пізнійше прийшов до сил, а коли бачив замок своїх вітців в огні, гадав, що втратив вже свого сина і майно. Тоді то задумав залишити сї сторони, де міг потрапити в засідку ворога тай помандрував у далекі сторони, аж осїв як пустинник у тій печері. Всі присутні слухали уважно сего оповідання і кождий говорив, що знав або чув про тих дивних незваних пригодах, у яких всюда видів палець Божого Провідія.

По трех днях став Генрих намовляти свого побожного вітця, щоб лишив свою печеру та разом з ним поїхав до єго родинного майна. Довго не хотів Ананія згодити ся на се та лишати се любе місце, вже на послїдні дні свого життя, де прожив спокійно тільки лїт в щастю і терпінях. Однак вкінци дав ся намовити через свою любу рідню, однак під услївом, що старенький дідусь Вартоломеї з долини хоч раз на тиждень закличе дзвінком усіх мешканців долини до єго каплички на вспільну молитву.

День від'їзду, був тяжким днем загального суму для всіх мешканців долини. Всі плакали і з великим жалем пращали чесну і добру родину їрафів. Ще раз увійшов старенький Ананія до каплиці. Торжественним дрозжачим голосом відмовив там ще послїдну молитву за згромаджених там людей. По-

тім встав, поблагословив сьязате місце і зі своїми дітьми всїв до подорожної карити, котра скоро понесла їх всіх із любої долини.

В дорозі до родинного замку Фалькенбер вступили ще на замок Фельзенгайм. Тут поєдналися з Матильдою та Агнїшксю, котра просила графа Генриха о ласку для єї батька. Генрих обіцяв єї що простить єму, если лише дійсно поправить ся. У батьківскім їх замку прийнято цілу рідню веселими окликами. Ананія віддав майно своєму синові Генрихови, а вкоротці став для цілої сеї околиці добрим батьком та опікуном. Граф Генрих на звелищах старого замку, вибудував новий замок ще величнійший.

XI.

КІНЕЦЬ ДІЛО ХВАЛИТЬ.

А щож стало ся з лицарем Дитрихом, певно питає любий читач, чи поправив ся сей чоловік зі скаменїлим серцем? Довго в его душі не збудилось жадне благородне чувство, довго не упав там ясний луч Божої ласки. Вго мешканєм була стара вежа, що грізно стояла серед звалищ якогось ста-

инного замку серед ліса, котру стерегло чотирох зброєних людей.

Однако се сумне та самотнє місце ще гірше ілало на него: Він проклинав усе, що було сьвяте, часто у божевільних нападах бив головою о мур, де сильнійше стискав на своїх руках кайдани так, до кров йшла з его пораниених рук.

Так минуло два літа, по котрих не видко було і сліду якоїсь поправи на нїм. Лише его божевільний несупокій перемінивсь поволи у якийсь розпучливий спокій та сум. Дперва дивний случай, не дов палець Божий, так сильно тронув его серце все его погаві гадки звернув на добру дорогу.

Підчас шалевої бурі, під якою трясла ся земля, ударив грім у вершок вежі та запалив єї дерев'яний руб. Страшний тріск горючого даху та розпадованих мурів вежі, хмари густого диму та червона луна огня, яка залила его темну вязницю — все те наповнило его душу трівогою та прочутєм близького его кінця. У смертельнім страсі хопив ся розпучливо велізних крат вязниці та при шаленім шумі пожару що сила голосом трівожним кликав о поміч. Однак нїодия з его дозорців не чув его. Усі повтікали перед стихійною грозою огня. В кінци зі страшним ломотом завалила ся ціла вежа — але наш лицар лишив ся дальше при житю, бо куток у яким клячав не зістав засипаний через румовище зваленої вежі.

У тім кутку, замкнений від сьвіта готовив ся Дитрих на смерть. Слезамн широго жалю оплакував своє грішне житє та просив Бога о прощенє. Через два дни молив ся так у тім гробі, готовий вже на смерть, коли несподівано близько над своєю головою почув людські голоси та стукіт, наче хто копав землю. І дійсно не помилив ся.

Коли минула буря і погас огонь, єго сторожі з помочію сусідних углярів почали відкопувати нещасливого лицаря, хочби й неживого. Коли тепер почули ще єго слабий голос, копали дальше ще більше охочо і в кінця викопали живого лицаря. Коли Дитрих вийшов зі свого гробу, упав на колїна та закликав: „Всемогучий Боже, дякую Тобі! Ти мене виратував однак і поправив.“

Коли о тім дійшла чутка до Матильди та Агнїшки, оні борзо поспішили до него. Хиба лиш ангели в небі тїшать ся так наверненєм грішника, як ті дві невісти радїли над наверненєм їх грішного мужа і батька.

Минуло ще пять лїт.

Старенький отець Анавія пішов ще раз до своєї давної печери на верхах Швайцарских гір, над Тунерске озеро. Він чув, що зближає ся вже конець єго життя, тому ще раз перед смертю хотїв відвідати свою тиху келїю, за котрою вже затужив. Перед знаною в цілій околиці печерою зійшла ся вся єго рідня навіть лицар Дитрих, котрий тимчасом вже вийшов на волю, була Матильда з Агнїшкою

всі мешканці швайцарської долини. Із сокрушеним серцем та слезамі жалю упав Дитрих до ніг отця Ананії та просив прощення. А сироволосий старенький устинник пригорнув его до своєї груди мов блудного сина, бо вже давно простив ему в своєм благороднім серці. Тепер приблизив ся Дитрих до графа Генриха.

„Не могу ще бути спокійний — сказав він — доки й ви не простите мені, котрий вам тільки нещастя наробив.“

Одначе Генрих не дав ему більше говорити. Він сердечно простяг до него руку на знак згоди та поєднання. „Нічо більше про се не згадуймо, Дитриху! Забудьмо минуле! Тут в присутности мого старенького вітця і згромадженого народу ставьмо тепер приятелями на завсїгди.“

По тих словах Генриха, приступили оба ближе до вітця Ананії і торжественно подали собі руки на вічну приязнь та згоду. Всі плакали слезамі радости, а очі старенького Ананії сияли надземским огнем щастя і вдоволення. Тоді граф Генрих сказав звінким, торжественним голосом:

„Так, як тепер получили ся наші руки, найполучать ся і наші серця у дружній любови. Нехай нічо не стане на перешкодї нашої приязни. А щоби ся приязнь тревала вічно й по нашій смерти, щоби дві славні лицарські родини, котрі від давна жили в незгодї між собою. І знова до спільної згоди на віки получили ся, нехай діти наші у невинній

і чистій любови своїй получать ся тайною Супружества.“

Так говорив граф, Генрих. Дитрих задрожав з несподіваної сеї радости. В очах Огтона горів жар молодечого чувства. Він щасливо глянув на Агнішку а опісля на небо. Гарне личко Агнішки спаленіло мов рожа. Сині очі встидливо спустила на діл опісля глянула щасливо на гарного молодця зі славного лицарского роду. Она чула, що єї супружество з ним буде символом мира та згоди.

Герміна и Матильда у взаїмних обіймах лиш плакали з великого зворушеня та щастя. Однак 85 літний старець вже не в силі був перенести тільки душевної радости. Слабий і дрожачий спер ся на рамени Генриха, а збілілі его губи слабим голосом говорили: „Господь вислухав моїх мольб, наколи позволив мені умерти на тій скелі. Чую, що години мого житя вже почислені, а заки сонце зайде за гори, Всевишній покличе мене до себе. Тому клякніть усі тут коло мене. Хочу ще поблагословити вас, а потім умерти.“

Всі клякли довкруги, а отець Ананія довго мовив ся тихим старечим голосом.

„Нехай благословить вас Бог в Тройци Сьвятій! Его нескінчена благодать най буде над вами во віки! Амінь! — Пращайте дорогі! Пращайте! Не забудьте на старенького свого батька, не забудьте спомянути его коли в молитві. Любіть ся діти!“

Се було его послїдне слово. Вія склонив свою білу голову на груди Генриха. Віддих его ставав чим раз вільвїйший та тихший. До рук дали ему маленький хрестик, перед котрим молив ся через ціле своє праведне жите. Слабою рукою дав ще знак, щоб засьпївали ему его улюблену пісню та задзвонили у дзвінок на его каплицї. Серед жалїсних звуків дзвінка та побожної піснї, що далеким відгомом лунала по горах і долинах серед вечірної тишини, заснув Аванїя вічним, блаженным сном, а чиста его душа полинула у далеку країну, де нема нї болю нї горя земного. Коли присутні побачили, що він вже не жие, загосили всї плачем та риданем.

Вечером при сумнїм сьвітлї місяця положили вони тіло старця на могилї, котру вже давно призначив собі старець. Слїдуючого дня відбув ся похорон. — Опісля попрощали ся всї з селянами, зі слезами поблагословили се дороге місце та відїхали домів. Дитрих знова замешкав на своїм замку Фельзенгайм, та став від тепер добрим батьком для всїх нещасливих. Давний его сторож, котрий тим часом поправив ся, обняв знова своє місце на замку. Іраф Генрих осїв на замку Фалькенштайн, а синови Оттонови віддав замок Вальденбургі, де ему рубач Зупрехт довго і вірно служив як управитель. Незабаром подружив ся Оттон з Агїїшкою а благословенство старого дїдуся Аванїї сповнило ся на щасливій парї.

На вічну его пам'ять поставили вдячні діти на его могилі величавий мармуровий пам'ятник з такою написю :

„Ту спочивають тліні останки праведного Ааніу, Фридриха графа з Фалькенбергу. Легка і спокійна як життя єго, була єго смерть. Блаженний супокій єго мощам до дня Їх воскресення!“ —

К і н е ц ь.

Рідний син.

(Веселе оповідає)

Вступили ми колись з кумом Грицьом до коршми.

Казав кум кватирку, тай я кватирку, тай знов він к. атирку і пемо тай говоримо, тай знов я казав кватирку.. і кажу :

— Знаєте куме, моя стара говорила що Папа в Римї живе і в мудрим чоловіком.

— Видно куме, каже він, що ви дурніший від вашої старої!

Я скочив, тай крикнув:

— А я кажу що ні!

— А я кажу що так!

— Ано, на се я нічо не кажу, лиш як не одвину, як го не люну в папу, аж він заточив ся.

— А що? кажу, знаєш тепер где Пана?!

— Беш? — Поспитав кум.

— Бю! — відповідаю йому.

Він настопорчився, скочив до мене, тай каже:

— Ано спробуй ще раз вдарити!

Ну, то я нічо не кажу, лиш як люну подруге в папу, а він горивїж перевернув ся.

Опіюля встав, тай забрав ся до хати...

На печі в хаті лежав його рідний син що тепер повернув з війська.

— Сину, каже вставай! Твого тата збили!

Ах! як син почув, як не зірвесе, як не почервсїє:

— Хто вас, рідний тату смїв бити?!

— Кум Іван в коршмі!

Син скочив до него, як го не пірве за волосє!

— Ходїть тату, щобасьте видїли, як я го ублю!

І повлїк тата назад до коршми...

Я сидїв за столом тай трубив велику гальбу лива.

В ту мить скочив до мене його син й на-мандибурчився:

— То ти, — каже — розбищако мого тата бивь!

— Бив! відповідаю.

— Бив?!

— Бив!

— Ано сиробуй при мені! — каже син.

— Сиробувати? — питаю ся його.

— Сиробуй!

— Сиробувати?

— Ба!

Як не одмахну, як мого Кума не трісну в морду, то він лишень звізди побачив.

Син дивив ся на сю операцію, опісля прибіг до мене тай крикнув:

— То ти псюку при мені мого рідного тата беш?

— Бю!

— Беш?!

— Бю!

— Ано ще раз вдари!

Мені вже було того за багато, як не поплюю в руку, не одмахну, як мого кума не люну в папу, то він бұдака три рази перевернувся і ясна кров поплила...

В кінци встав він ледви, ледви...

Рідний син скочив до него, зляпав за волосє, тай каже:

— Ходіть тату до хати, бо той псюк би вас на смерть убив!

Тай повлїк го до хати...

Шмуль Гозендуфт.

Як мі вжало до лянтверів
Як я видів купу їверів, як
видів блюзи гози
То по мене пішло мрози!
Тільки того всього біло, щ
тільки не виділо!
Пітам я ся пан старшого, н
що того тільки всього?
Оно каже що москаля мем рі
зати і кубасу здобувати!
Пане капраль — я сказало —
на що то ся вам придало!
То всьо буде без лянтверів і
без гозів і без їверів!
Як Єрихон добувало наше Йозе,
лиш трубило, а Єрихон
Взяло впало і ціле ся розваляло!
Пане капраль! Труби дайте
всім нам жідкам і чекайте,
А мі звідки всі підемо і на тру-
бах затрубимо
Та кубасу здобудемо!

ля розривки.

Звертаємо увагу наших Поважаних Читачів, що відрувно в кождім томику уміщуємо загадки до розв'язання.

За добре розв'язанє загадок будемо призначу-
вати як нагороду послїдну новість, що прийде до
нашу. Однак долучаємо услїве, що враз з розв'яз-
кою належить надїслати також 10 адресїв своїх зна-
йомих, бо лише тодї можна бути допущеним до
отримання нагороди.

Розв'язанє належить написати на другїй сторонї,
й докладний адрес і десять адресїв своїх знако-
мих, відтак картку видерти і відослати до нас в ли-
стовоплаченим під адресою :

**Видавничий Заклад краєвий Едварда Унсінга
в Перемишли.**

Розв'язувати може кождий, нагороду одержить
тїєї тої, котрий сповнить наше услїве.

Загадка ч. 8:

Мене нема то кличуть, Як приходжу то втікають.
(Що се таке?)

Загадка ч. 9:

Шість ніг, дві голови, оден хвіст.
(Що се таке?)

Яко нагороду призначуємо :

Розв'ідіне Боже все чуває.

Нагородний купон.

Кождий хто купить книжочку з купоном
одно чи в нас, чи у крамаря або в книгарні або в
риці, най відгадає наші загадки після нашого
а одержить нагороду.

Імя і назв. відгадаючого загадки (докладний адрес)

Загадка ч. 8 :

Загадка ч. 9 :

Десять адресів своїх знайомих
(докладно подати місце мешканця і пошту.

1. 6

2. 7

3. 8

4. 9

5. 10.

Купон сей важний лишень для одної ос